

název	Pracovní skupina pro rozvoj venkova (<i>Výboru pro udržitelné municipality Rady vlády pro udržitelný rozvoj</i>)
pořadí jednání	6. jednání
datum	20. února 2020
místo	MMR ČR, Na Příkopě 3, místnost 119
účastníci	viz prezenční listina
přílohy zápisu	ne

stran | 4

Seznam nominovaných institucí

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR)
Ministerstvo vnitra ČR (MV)
Ministerstvo zemědělství ČR (MZe)
Ministerstvo financí ČR (MF)
Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO)
Ministerstvo životního prostředí ČR (MŽP)
Úřad vlády ČR (ÚV)
Svaz měst a obcí ČR (SMO)
Sdružení místních samospráv ČR (SMS)
Asociace krajů ČR (AKČR)
Národní síť Místních akčních skupin ČR (NS MAS)
Spolek pro obnovu venkova ČR (SPOV)
Zemědělský svaz ČR (ZS)
Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR (AMSP)
Svaz průmyslu a dopravy ČR (SP)
Česká biskupská konference (ČBK)
Sdružení tajemníků městských a obecních úřadů ČR (STMOÚ)
Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) jako host
Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta (UK) jako host

Průběh jednání

ÚVOD

M. Zezůlková (MMR) přivítala účastníky 6. jednání PS pro rozvoj venkova, představila program jednání a informovala o schválení Koncepce rozvoje venkova (KRV) vládou dne 13. ledna 2020.

TOUR DE TABLE

R. Nikischer (MMR) informoval, že během mezirezortního připomínkového řízení byly do KRV přidány dva specifické cíle, konkrétně "Digitální ekonomika" a "Smart řešení". Vybrané aktivity KRV jsou zařazovány do Akčního plánu Strategie regionálního rozvoje ČR 21+ a v rámci jeho tvorby rozpracovávány. Dynamicky probíhá příprava budoucnosti nástroje komunitně vedený místní rozvoj (CLLD). Probíhá závěrečná část přípravy Metodického stanoviska č. 12 k Metodickému pokynu pro využití integrovaných nástrojů (MPIN), které upřesní podmínky kontroly standardizace MAS a požadavky na strukturu a obsah strategií CLLD. Proces kontroly standardizace MAS tak bude možné zahájit již během jarních měsíců, MAS budou rovněž moci psát své integrované strategie pro období 21+. Dále informoval o probíhajícím hodnocení projektů na podporu NNO. Bude rozšířen obsah Regionálního informačního servisu (RIS), kde budou přidána do karet obcí data o jejich vybavenosti. Ve dnech 26.–27. 2. se uskuteční v Broumově Národní stálá konference. V PS

PČR proběhne 6 seminářů v rámci cyklu "12 výzev regionálního rozvoje".

L. Hellebrandová (MV) krátce seznámila s výsledky zasedání PS pro dostupnost veřejných služeb, konané 13. 12. 2019. Nyní je aktualizován seznam veřejných služeb, na příštím jednání dne 20. 3. 2020 bude vypracovaný návrh diskutován.

K. Rucká (MF) informovala o výsledcích hospodaření obcí a krajů v roce 2019, kdy obce dosáhly přebytku 25,5 mld. Kč a kraje 5,8 mld. Kč (v 2018 obce +8,3 mld. Kč a kraje +82 mil. Kč). Došlo tedy k dalšímu výraznému nárůstu přebytků u obou úrovní samospráv. Problematická zůstává výše investičních výdajů, kdy loni obce a kraje proinvestovaly dohromady 124 mld. Kč, což je ale o 30 % méně než ve svých rozpočtech plánovaly. Investiční aktivita tak stále pokulhává, a to nikoli z důvodu nedostatku financí, ale pro nedostatečnou připravenost projektů a jiné překážky.

K. Rejchrt (SMO) doplnil k dostupnosti služeb, že malé turisticky navštěvované obce mají jiný reálný počet obyvatel v sezoně a tedy poptávku po službách. K programovému bodu ohledně zadržování vody v krajině podotkl, že obce iniciují změnu v postupu státu u převodu majetku obcím. Občas je sice možná směna pozemků se státem, ale obce k tomu většinou nemají vhodné pozemky.

J. Krist (NS MAS) očekává v případě IROP větší ohled k životnímu prostředí, a to nejen v dopravě. Zároveň bude nutné i u tzv. tvrdých investičních projektů více myslet na sociální kontext a horizontální synergie.

Š. Hervert (MMR, odbor cestovního ruchu) avizoval blížké dokončení Strategie cestovního ruchu 2021–2030, v březnu očekává VPR, v dubnu MPŘ a do 30. 6. 2020 ji hodlají předložit ke schválení vládě.

R. Perlín (UK) referoval o Seminárii Venkov 2020, uskutečněném 6. února na Přírodovědecké fakultě UK. V rámci semináře byla ze strany MMR prezentována Strategie regionálního rozvoje ČR 21+, Koncepce rozvoje venkova, Výzkumné centrum RURAL představilo průběžné výsledky projektu *Socioekonomický vývoj nemetropolitních oblastí České republiky se zřetelem na rozvojové potřeby jednotlivých regionů*.

K. Kapková (NS MAS) informovala o cyklu přednášek v rámci projektu *Implementace systému pro správu a řízení malých obcí* pro manažery MAS, kde jednu přednášku měl i pan Malík k zadržování vody v krajině.

J. Matura (STMOÚ) k zadržování vody v krajině uvedl, že nejednou mají obce nebo malá města zpracován pozemkově vyřešený projekt, ale finanční podpora od státu je symbolická, hodilo by se její významné zvýšení.

J. Ulrich (ZS) uvedl, že ZS se věnuje nastavení budoucího Strategického plánu SZP a Víceletého finančního rámce. Souvisí s tím i tzv. Green Deal, včetně zemědělství, dopravy a uhlíkové neutrality do r. 2050. V SZP pokles o 16 % oproti současnému období, navíc je třeba zajistit zmiňované zelené cíle. Ty jsou stanoveny dost narychlo.

J. Florian (SPOV) pozval členy PS na seminář SPOV v Senátu PČR dne 26. 3. 2020 pod názvem "Jak postupná centralizace dusí český venkov". Národní i evropská regionální politika obsahuje stovky opatření, ale potřebujeme jen pár hlavních a zbytek ať si dělají na venkově aktéři sami. Seminář bude obsahovat referát z bavorského "pozemkového úřadu", ten pomáhá starostům, řeší administrativu a technické detaily projektů. Bavorsko důsledně posiluje decentralizaci, nejen státní správy, ale i průmyslu, podporuje malé regionální podniky. Druhý blok obsahuje referát z jižního Tyrolska o rozpočtovém určení daní. Třetí část bude představovat vystoupení Josefa Zosera, starosty Jiřetína pod Jedlovou.

K. Piškule (AKČR) přednesl poznatky ze smart digitalizace ve zdravotnictví. Středočeský kraj má 30% nárůst výjezdů ZZS za 7 let, neodpovídá to demografii a mění se skladbě občanů v periferiích. Důvodem je neefektivní a drahé suplování obvodních a praktických lékařů ZZS. Některé výjezdy lze vyřešit digitalizací a pomáhajícími aplikacemi.

PREZENTACE TZV. METODY ZDOŇOV (K DEFINICI OPATŘENÍ KE ZVÝŠENÍ RETENČNÍ SCHOPNOSTI KRAJINY)

J. Malík (občanské sdružení Živá voda) prezentoval výchozí ideu a genezi projektu Živá voda. Uvedl, že dochází ke kolapsu setrvalých klimatických útvarů Azorské tlakové výše a Islandské tlakové níže. V roce 2018, kdy došlo k dlouhodobému narušení, ve východních Čechách 8 měsíců téměř vůbec nepršelo, 7 přehrad skoro vyschlo, vál teplý

a suchý vítr z Afriky. Je významně narušen malý a už i velký oběh vody. Do 30 let v letním období nepoteče v menších řekách a potocích mimo horské oblasti žádná voda. Ukazuje se, že pokles srážek o třetinu může být novým normálem. Opatření, ke kterým lze dospět prostřednictvím využití Metody Zdoňov, dokážou zvýšit retenci vody ze 40 litrů na m² až na 350 litrů. Už na konci 19. století začínaly meliorační práce, ale ještě se udržovaly údolnice, pastviny a mokřady, tůně, rybníčky a poldry. Potoky byly s meandrání 2–4 metry. Problematika sucha není dostatečně řešena a koordinována, povodí, kraje, obce a státní instituce provádějí separátní opatření, světlou výjimkou je kooperace Středočeského kraje s Povodím Vltavy. S vlastníky pozemků je a bude vždy problém, jsou nezastiženi nebo nesouhlasí s opatřeními, důležitá je měkká propagační práce v území. Podstatné je vytvoření jednotného mapového klíče prováděných operací. Metoda Zdoňov ukazuje, jak lze pomocí otevřeného software a v podstatě dobrovolnické práce zmapovat rozsáhlá území a v nich navrhnout vhodná opatření pro zadržování vody v krajině. Cena projektu na úpravu krajiny na 20 km² stojí cca 1 mil. Kč. Bližší informace o projektu jsou zmíněny v dokumentu České televize:

<https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10441286883-reky-otakara-sterby>.

R. Nikischer (MMR) vidí v metodě několik přínosů k tvorbě územních studií daného typu, včetně návrhu opatření. Krucíálním momentem nicméně není tvora studie, ale realizace navržených opatření v krajině. Zde vidí velký problém na straně vlastníků pozemků. Asi málokdo bude bez adekvátní protihodnoty souhlasit, aby se jeho pozemek proměnil v mokřad. Dříve, než se budou investovat velké kapacity do replikace studií na dalším území ČR, bylo by vhodné vyřešit otázku realizace opatření.

J. Malík (občanské sdružení Živá voda) vyzdvihl nedávné zjednodušení legislativy, kdy se menší tůně dají realizovat na oznámení bez SP. Důležité je připravit návrh realizace, komplexní pozemkové úpravy selhaly, chceme do toho chaosu vnést řád. Pár opatření se ve Zdoňově již zrealizovalo, vlastníci vycházejí vstříc, když pochopí, že to zkvalitní a zavodní i jejich pozemky.

J. Ulrich (ZS) považuje za "alfu a omegu" problému vlastnické vztahy. Celá řada členů ZS meliorace má, chtěli jsme se domluvit s MŽP, mají plány na likvidaci nefunkčních meliorací a rádi by udělali mokřady. Pak jsou funkční meliorace, můžou fungovat jako rezervoáry regulující vodní režim. Nemusí jen odvodňovat, ale dají se s relativně malými náklady přebudovat na rezervoár. Je to řešení z hospodářského hlediska výhodnější, byť není 100% ekologické. Žádali jsme MŽP, aby se podzemní rezervoáry z drenáží vytvářely v rámci tzv. vodních družstev, kde jsou hromady vlastníků. Dědici vlastníků většinou nemají k půdě žádný vztah, nechtějí nic udržovat ani opravovat. Přes OP ŽP je možnost udržovat vodu mírným předěláním meliorací a scelování vlastnické struktury. Na travnaté údolnice už existují dotační nástroje, ale když chceme něco zatravnit, tak hodnota půdy se mění dramaticky a i meze a údolnice na velkých lánech mají desítky vlastníků. Zájem je nízký, protože není lehká domluva s vlastníky. K podpoře edafonu – musí být nástroje na zvyšování organické hmoty v půdě, něco řeší reforma SZP v rámci 1. pilíře, ale stále přetrvávají tlaky proti živočišné výrobě, přitom právě statková hnojiva zvířat přinášejí organiku do půdy. Do roku 2040 chce EU zavést daň 4,4 eur na kilo hovězího, to prakticky zdvojnásobí jeho cenu. Ale bez zvířat nedostaneme organiku do půdy. Zajímá mě, jakým způsobem ten projekt řeší ekonomickou stránku a provoz zemědělství. Část území zřejmě ztratí původní produkční funkci, bude sice mít lepší retenční schopnost, ale ztratí ekonomický aspekt.

J. Malík (občanské sdružení Živá voda) prosazuje platby za ekosystémové služby, tak aby agrolesnictví bylo produkčně úspěšnější než klasické zemědělství, což už dnes občas nastává i bez dotací. Závlahové hospodaření je dlouhodobě neúnosné, takže klasické zemědělské postupy nemají stejně dlouhodobou perspektivu. Úkolem je zastavit vodní a větrnou erozi pomocí větrolamů, optimální vegetace a retence. Řešení musí starostové dostat na klíč, aby řekli ano, nemůžeme čekat na jejich iniciativu. Když dostanou logicky provázané opatření "namalované" v celé ploše, pak překvapivě i velcí vlastníci kývnou na realizaci.

K. Rejchrt (SMO) upozornil na fakt, že stát vůbec nevyužívá své dotační nástroje. Nově podporuje hospodaření na max. 30 ha, ale lány se rozdělí na více příbuzných a nic se nezmění, je nutné prostřednictvím plateb přesvědčit samotné zemědělce. Mimoprodukční platby u lesů prosazoval a neuspěl. Krajina není průchozí, dáváme dotace na oplocení. V Rakousku i při oplocení jsou přechody pro zvěř. U nás jsou prioritou levné potraviny.

INFORMACE K AKTIVITÁM AKČNÍHO PLÁNU STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 21+

R. Nikischer (MMR) uvedl, že tzv. Metodu Zdoňov je za splnění určitých podmínek možné ze strany MMR certifikovat. Ohledně požadavků na certifikaci bude dále probíhat komunikace s p. Malíkem. Než mapování stát začne podporovat, musí být jasné, jak úpravy krajiny v praxi realizovat. Následně přešel k poslednímu bodu programu, aktivitám AP SRR ČR 21+. Které 3 aktivity by členové PS vyzdvihli jako nejdůležitější pro rozvoj venkova?

J. Malík (občanské sdružení Živá voda) opětovně zdůraznil význam aktivit v oblasti řešení problému sucha. Při aplikaci Metody Zdoňov v dalších územích lze využít i spolupráci s MAS.

L. Hellebrandová (MV) sdělila, že nejen v oblasti krajinných úprav považuje za důležitou podporu meziobecní spolupráce.

K. Rucká (MF) prosazuje také aktivity v oblasti meziobecní spolupráce. MF poskytuje dotace na školství a rekonstrukce majetku, je zde velký zájem. Přípravuje PS pro RUD, uspořádá k tomu úvodní konferenci, termín ještě není znám.

K. Rejchrt (SMO): DSO dlouhodobě podporujeme. Malé obce nejsou schopné zajišťovat veškerou činnost, vidět je to na zákoně o odpadech. Ochrana ZPF prakticky neexistuje, kolem Hradce se parceluje černoze, a přitom v intravilánu nelze povolit výstavbu kvůli CHKO. Důležité je také podporovat stavebníky, kteří si chtějí postavit bydlení v periferních oblastech. Na venkově musí fungovat restaurace a hospody, to není jenom výčep na pivo, ale místo setkávání. Škola nebude všude, to neprosazujeme. Základní potřeby v obcích chceme udržet. Velký problém je dostupnost lékařské péče.

Š. Hvert (MMR, odbor cestovního ruchu) se vyjádřil z hlediska CR. Z pohledu turisty se v české krajině hodně oplocuje, někde už prakticky nelze opustit značenou cestu, všude jsou neprůchodné soukromé pozemky, i u břehů řek, které by měly být vždy průchozí.

J. Florian (SPOV) považuje za důležité začít realizovat pozemkové úpravy tam, kde to je již připraveno. Za druhé je důležitá péče o veřejný prostor a památky, a to i v malých městech. Také nelze zapomínat na populační problém, tj. podporovat rodinnou politiku, aby nebylo nutné nahrazovat venkovskou populaci migrací ze vzdálených zemí.

J. Matura (STMOÚ) upozornil na problém se stavebním řízením, kde se neztotožňuje s centralizací. Díky digitalizaci a smart řešením mohou i menší obce plnit různé správní funkce. Problém je s obnovou komunikací, a to i ve větších obcích a městech, především s komunikacemi do odlehlých místních a městských částí. Problémem je i sucho, ale např. obnova komunikací je z pohledu volebního úspěchu atraktivnější než realizace opatření na retenci vody.

Závěry:

- Spolu se zápisem bude rozeslána finální verze Koncepce rozvoje venkova.
- Metoda Zdoňov je zajímavou a poměrně nízkou nákladovou alternativou pro mapování území z hlediska jeho retenční schopnosti a návrhu opatření na její zlepšení. Důležitá však samotná realizace opatření.
- Problémem realizace opatření pro retenci vody je ochota vlastníků pozemků.
- Pro rozvoj venkova jsou důležité aktivity v oblasti podpory meziobecní spolupráce, v oblasti řešení problému sucha či dostupnosti základních služeb.

Zapsal: Daniel Sokol, MMR, odbor regionální politiky

Revize: Richard Nikischer, MMR, odbor regionální politiky

Schválila: Marie Zezůlková, MMR, ředitelka odboru regionální politiky